

נח - הצלחה בחינוך הילדים

לאחר שמונה התורה את מעלותיו של נח, וכפי שביארנו לעיל, היא משמיעה לנו גם למה זכה נח בגלל מעלותיו באומרה: "את האלקים התהלך נח, ויולד נח שלושה בנים, את שם את חם ואת יפת":

והיינו שבזכות נקיות הממון ושמירת קדושת היסוד ושמירת הלשון שהיו לנח, זכה להיות קרוב להקב"ה, בבחינת "את האלקים התהלך נח", ומצא חן בעיני הקב"ה, והיה הקב"ה אוהבו, אשר זו מעלה נפלאה שאין למעלה ממנה. כי אם חלילה לא יהיו באדם שלושת אלו, גם אם יהיו בידו תורה ומעשים טובים לרוב, הוא יהיה מאוס ומרוחק מה' בתכלית.

ובנוסף לכך זכה ש"ויולד נח שלושה בנים וגו'", והיינו שבזכות נקיות הממון ושמירת קדושת היסוד ושמירת הלשון שהיו לנח, זכה להעמיד שלושה בנים שהלכו בדרכו הקדושה ושמרו על קדושתם במידה כזו שהיו ראויים להינצל ממי המבול.

והגם שכל בני דורם היו משוקעים בתאוות קשות ומעשי זימה למיניהם, הם עמדו בתוקף ולא איפשרו לשום רוח שבעולם לעקור אותם מדרך אביהם. והמעולה ומקודש שבכולם היה שם בנו, שזכה להקים את הישיבה הקדושה הראשונה בעולם, וישב ולימד לכל החפץ את יסודות האמונה והקדושה, ובדרכו המשיך גם נינו עבר ועמד בראשות הישיבה, ובישיבה קדושה זו למדו אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב.

דבר זה מלמדנו שכדי שנזכה שכל בנינו ובנותינו ילכו בדרך הקדושה כל ימי חייהם, ושום רוח זרה מן הרוחות הרבות הנושבות ברחוב לא תוכל לעקור אותם ח"ו מדרך זו, עלינו לאחוז בכל כוחנו בדרכו של נח, ולהתחזק ביותר בשלושת המידות הנשגבות שהיו בו:

המידה הראשונה - נקיות הממון. על האדם להרחיק מביתו ממון כלשהו שאינו שייך לו לפי האמת והיושר. כי כשח"ו נכנס אל הבית ממון גזול וקונים בו אוכל לילדים, אוכל זה מוליד בליבם הרהורים רעים ומחשבות זרות ובסופו של דבר אף עשוי לגרום להם לפרוק עול ולנטוש את דרך ה' ח"ו. אם היתברר לאדם שבא לידו ריווח כלשהו שאינו מגיע לו לפי האמת והיושר, גם אם מצבו הכלכלי דחוק ביותר, יתגבר על יצרו ויחזיר ממון זה לבעליו, ובזכות מעשה שכזה עוד יזכה בעתיד לרוות רוב נחת מכל יוצאי חלציו. וגם מלבד השפעת הדבר על נשמתם של הילדים, יש לדעת שבדבר זה טמונה כל הצלחת האדם בעסקיו, וככל שינהל האדם את העסק שלו ביושר והגינות, כן תתרבה ברכת העסק, כמו שנאמר "איש אמונות רב ברכות" (משלי כה, כ).

המידה השניה - קדושת האדם. על כל אדם לחזק ביותר את ערכי הקדושה בביתו, וזאת על ידי שירחיק ממנו כל דבר שעשוי לפגום בקדושה יקרה זו. וכן יש להוסיף זהירות בשמירת גדרי הצניעות וקדושת המחנה, שתהיה הפרדה מוחלטת בין מחנה הגברים לבין מחנה הנשים, כי כל הקלת ראש בענין זה עשויה להביא על ביתו של האדם אסונות כבדים רח"ל, ויש להקפיד על כך אפילו בנוגע לילדים הקטנים שכבר הגיעו לגיל חינוך שישחקו בנפרד, בנים לחוד ובנות לחוד, ובזה תקבע הקדושה בליבם.

והמידה השלישית - שמירת הלשון. יש לכל אדם להיזהר ביותר שלא לדבר בגנותו של הזולת, ומכל שכן שלא לדבר דברים שעשויים לגרום לזולת צער או נזק כלשהו ח"ו. וככל שהאדם נשמר בלשונו, כן הוא מרחיק מביתו צרות ומכאובים, כמו שכתוב: "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו" (משלי כא, כג).

ובכלל על כל הורה לדעת שכדי שהוא יצליח לשתול בעומק ליבם של ילדיו את יסודות האמונה והקדושה במידה כזו שגם כשהם יגדלו לא יסורו מהם, עליו להתמסר ביותר לענין חינוך הילדים, ולהשקיע בכך את מיטב כוחו וזמנו כדי ללמוד איתם וכן כדי להתפלל ולברך איתם, ואם אינו יכול לעשות זאת בעצמו ישכור להם בכסף מלא מלמד טוב וירא שמים שיעשה זאת במקומו, וכגודל מסירות נפשו של האדם למען חינוך ילדיו, כן יראה מהם בעתיד פירות מתוקים וירוה רוב נחת.

ודבר זה נלמד ממה שמסופר בהמשך פרשתנו על נמרוד הרשע שמלך בארץ שנער, והמריד את העולם כולו נגד הקב"ה. בארצו של נמרוד היתגורר אדם אחד בשם אשור, וכשראה אשור שבניו נגררים אחר עצתו של נמרוד ומתכוונים למרוד בהקב"ה, החליט לעשות מעשה הגובל במסירות נפש ממש למען חינוך ילדיו בדרך האמונה הטהורה, ולקח את בני משפחתו ועזב את ארץ מולדתו אל ארץ אחרת, ובנה שם עיר בשם נינוה, והתגורר שם (רש"י בפרשתנו י, יא). ומה היה פרי מסירות נפשו של אשור למען חינוך ילדיו?

התשובה לכך טמונה במה שמסופר בנביא (יונה), שאחר כמה מאות שנים מאז שבנה אשור את נינוה שלח הקב"ה את יונה הנביא לאותה העיר, כדי להודיע לתושביה שבעוד ארבעים יום הקב"ה יהפוך את העיר ויחריב אותה כיון שתושביה אינם הולכים בדרך ה'. מתחילה חשב יונה להפטר משליחות זו, ואף ניסה לברוח (כמסופר שם באריכות), אולם בסופו של דבר הוא הוכרח לעשות זאת.

וכשבא יונה הנביא אל תושבי העיר ואמר להם את בשורתו הקשה, מיד: "ויאמינו אנשי נינוה באלקים ויקראו צום וילבשו שקים מגדולם ועד קטנם, ויגע הדבר אל מלך נינוה ויקום מכסאו ויעבר אדרתו מעליו ויכס שק וישב על האפר, ויזעק ויאמר בנינוה מטעם המלך וגדוליו לאמר, האדם והבהמה הבקר והצאן אל יטעמו מאומה, אל ירעו ומים אל ישתו, ויתכסו שקים האדם והבהמה, ויקראו אל אלקים בחוזקה וישבו איש מדרכו הרעה ומן החמס אשר בכפיהם" (יונה ג, ה-ח).

ודבר זה הוא לכאורה פלא גדול: הרי אנשי נינוה כלל לא הכירו את יונה הנביא, ומכל שכן לפי המסופר שם שיונה בא אליהם מיד אחר שנפלט אל החוף ממעי הדג, שבודאי מראהו החיצוני באותה העת לא היה נקי ומכובד כלל, אלא ממש ההיפך הגמור, וכיצד יתכן שאנשי נינוה קיבלו דבריו של איש תמהוני ומוזר זה מיד וברצינות?

אולם זהו פרי עמלו של אביהם הראשון של כל בני עיר זאת, אשור, שכיון שהוא מסר את נפשו והיה מוכן לעשות כל שידרש ממנו למען חינוך ילדיו בדרך האמונה הטהורה, הועיל הדבר שלכל בניו זרעו אחריו תהיה רגישות גדולה ביותר לכל דבר הנוגע לאמונה, כך שאפילו כשיבוא איש תמהוני ויזכיר אותם על כך שהתרחקו מהאמונה הדבר יעשה בליבם רושם גדול, ומיד ישובו בתשובה.

